

Hashgachah Pratis: Does Hashem Micromanage?

1. Tehillim 33:14

מִמְכוֹן־שְׁבִתּוֹ הַשְּׁמַיִת אֵל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ.

From His dwelling place He oversees all the inhabitants of the earth.

2. Talmud, Chullin 7b

ואמר ר' חנינא: אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא א"כ מכריזין עליו מלמעלה שנאמר (תהלים לז, כג) "מה' מְצַעֲדֵי־גְבַר כּוֹנְנוּ."

And Rabbi Chanina says: A person injures his finger below (on earth) only if they declare about him on high [that he should be injured], as it is stated: "It is of Hashem that a man's goings are established" (Tehillim 37:23).

3. Sefer haChinuch 169

ואנחנו בעלי הדעת האמיתים לפי מה ששמעתי נשים השגחתו ברוך הוא על כל מיני בעלי חיים בכלל, שכל מין מן המינים הנבראים בעולם, יתקיים לעולם, לא יכלה ויאבד כלו, כי בהשגחתו ימצא קיום לכל דבר. ובמין האדם נאמין כי השגחתו ברוך הוא על כל אחד ואחד בפרט, והוא המבין אל כל מעשיהם (תהלים לג טו). וכן קבלנו מגדולינו, וגם נמצא על זה הרבה כתובים יורו כי הענין כן.

As for us, possessors of the true faith, according to what I have heard, *hashgachah* is bestowed on all living creatures in general, such that each and every species that was created in the world will endure forever and not be eradicated and completely lost, for Hashem's providence will provide existence for each one. But with the human species, we believe that His providence is upon each and every one individually, and He understands all of their actions (Tehillim 33:15).

4. Rambam, Moreh Nevuchim 3:17

אבל שאר בעלי החיים, וכל שכן הצמחים וזולתם, דעתי בהם דעת אריסטו. לא אאמין כלל שזה העלה נפל בהשגחה בו; ולא שזה העכביש טרף זה הזכוב בגזרה מאת האלקה ורצונו האישי עתה; ולא שהרוק אשר רקק אותו ראובן התנועע עד שנפל על זה היתוש במקום מיוחד והרגו בגזרת האלקה; ולא שזה הדג חטף ובלע זאת התולעת מעל פני המים ברצון אלוקי אישי. אבל אלה כולם אצלי במקרה גמור כמו שחושב אריסטו.

But regarding all other living beings - and, all the more so, plants and other things - I agree with Aristotle. I do not by any means believe that this particular leaf has fallen as a result of Divine Providence; nor that this spider devoured this fly because G-d has just now decreed thus concerning those specific entities; not has the spittle ejected by Reuven traveled until it came down in one particular place upon a gnat and killed it by Divine decree; nor that when this fish snatched this worm from the face of the water, this happened by virtue of the Divine will pertaining to the individual. Rather, all such things are, in my opinion, due to pure chance, just as Aristotle holds.

5. Ramban, Commentary to Bereishis 18:19

והנכון בעיני שהיא ידיעה בו ממש, ירמוז כי ידיעת השם - שהיא השגחתו בעולם השפל - היא לשמור הכללים. וגם בני האדם מונחים בו למקרים עד בא עת פקודתם. אבל בחסידיו ישום אליו לבו לדעת אותו בפרט להיות שמירתו דבקה בו תמיד לא תפרד הידיעה והזכירה ממנו כלל כטעם "לֹא־יִגְרַע מִצְדִּיק לְיָגוּוֹ" (איוב לו ז) ובאו מזה פסוקים רבים כדכתיב (תהלים לג יח) הנה "עֵינַי ה' אֶל־יִרְאָיו" וזולת זה.

The soundest interpretation in my view is that this refers to "knowing him" [Avraham] literally. He is thus alluding that G-d's knowledge - which is His providential supervision of the temporal world - is only to preserve general species. **Even human beings are left to fend for themselves in [this world] against circumstantial evil occurrences, until their "time of accounting" arrives.** However, when it comes to His pious ones, He directs His heart to "know" each one individually, i.e., **to have His protection adhere to them at all times, with His knowledge and remembrance not departing from them at all**, as it says: "*He does not withdraw His eyes from the righteous.*" There are many verses on this theme, as it is written, "*Behold, the eye of Hashem is toward those who fear Him,*" and other verses.

6. Talmud, Chullin 63a

ר' יוחנן כי הוה חזי שלך, אמר: (תהלים לו, ז) "משפטיך תהום רבה." כי הוה חזי נמלה אמר: "צדקתך פְּהַרְרֵי-אֵל." When Rabbi Yochanan would see a pelican [snatching a fish from the sea], he would say: "Your judgments are like the great deep" (Tehillim 36:7). When he would see an ant, he would say [the first half of the same verse]: "Your righteousness is like the mighty mountains."

7. Rabbi Menachem Mendel of Vitebsk, Pri Ha'aretz, Parshas Bo

והנה באמת רחוק מרשעים, ויפג לבם להאמין השגחה פרטית כזו שאין אדם נוקף אצבעו, ואין שום עשב יבש ונעקר, ואין שום אבן נזרק כי אם בזמן ומקום הראוי לו... ואין שום תנועה גדולה וקטנה מן הצמצום הראשון עד שפל המדרגות שבארץ ותחת לארץ - הכל מאתו ית' כפי חכמתו בשמו ולכבודו לגלות אלקותו וחכמתו ומדתו ית' מה הוא חנון ורחום.

It is indeed distant from the wicked, and they would be incredulous about *hashgachah pratis*, where a person does not stub his finger and no blade of grass withers or is uprooted, and no stone is thrown, except in the time and place fit for it... There is no movement, large or small, from the first contraction of Hashem's essence to create the world, to the lowliest creatures on the face of the earth and beneath it - it is all from Hashem, according to His wisdom, His Name, and His glory, to reveal His divinity and wisdom and His trait of mercy and compassion.

8. Rabbi Chaim Elazar Spira of Munkacz, Minchas Elazar 1:50

אך בסוף ס' שומר אמונים בענין ההשגחות יש לדלג עליו ואסור לקרות בו ושרא לי' מארי' במכשול כזה שעשה כללים ופרטים בעניני ההשגחה פרטיות נגד אמונתנו אמונת אומן בהשגחה הפרטיות מאתו ית'ש על כל פרט ופרט. ופרט שבפרט כל דהו. אבל שאר ספרו הוא נחמד ונעים להשכיל

But the end of the book *Shomrei Emunim*, on the topic of *hashgachah*, you must skip over and are forbidden to read; may his Master forgive him for this mistake, for he formulated principles and details on *hashgachah* which run counter to our faith, which believes in *hashgachah pratis* from Hashem for each and every detail [of Creation] ...But the rest of the book is good to learn from.

9. Rabbi Chaim Halberstam of Sanz, Divrei Chaim, Parshas Mikeitz

...And it is impossible for any created being to live without the Creator sustaining it, all of this through *hashgachah*. Even though the Rambam z"l has a different opinion, nevertheless, in the view of Chazal, even a bird is not trapped except by decree from Above (Chullin 63a).

The explanation of this view is that, as is known, all of Creation is for the sake of man, and mankind as a species does not need all the creatures. Even if we do not know exactly how and what, the truth is that there is nothing unnecessary in Creation, and what appears to be unnecessary also serves some purpose for man, as can be seen in numerous places in the Midrash. At any rate, everything exists for the sake of man, and man's every aspect and need is overseen in detail; hence, everything is likewise supervised as it pertains to him.

10. Radak, Commentary to Tehillim 145:17

וזה מבוכה גדולה בין החכמים, כי מהם אומרים כי כשטורף האריה הכבש והדומה להם, הוא עונש הנטרף מאת הקל יתברך וכדומה לזה. מצאתי בדברי רז"ל (חולין סג, א) ... ומהם אומרים כי אין גמול ועונש בכל מיני החיים אלא לאדם בלבד, ואנחנו נאמר יש גמול ועונש לשאר מיני בעלי חיים **בעסק האדם**. כי הנה מצאנו (בראשית ט, ה): "ומיד כל חיה אדרשנו."

This matter is the subject of much contention among the Sages. For there are those among them who say that when a lion devours a sheep and the like, this is a punishment from Hashem for the devoured creature. I have found a similar idea expressed in the words of Chazal (Chullin 63a)...

Others maintain that there is no reward and punishment for any creatures except for man. We, however, say that there is reward and punishment for other living things **in connection with human beings**; as it says: Your blood... of every beast I will demand it" (Bereishis 9:5).

11. Rashi, Commentary to Chullin 63a

ומשפטיך אף בתהום רבה - שזמנתה שלך לשפוט ולעשות נקמתך בדגת הים להמית המזומנים למות. לשון מורי.

“Your judgments are like the great deep” - for You have prepared by pelican to execute Your judgments and “exact your vengeance” from the fish of the sea, killing those that are destined to perish at this time. This explanation is that of my teacher.

לישנא אחרינא לנמלה הוא אומר צדקתך כהררי אל שמזונותיה מזומנין לה בלא טורח ועם מי שאתה נשפט אתה דנו עד תהום רבה כגון שלך שטורח לבקש שם מזונותיו.

An alternative explanation: Concerning the worm [Rabbi Yochanan] said, “Your righteousness is like the mighty mountains,” for its sustenance is made available to it without any effort, while a person whom You are judging is judged “to the great depths” like a pelican, that needs to expend effort in order to find sustenance.

12. Ramban, Commentary to Shemos 13:16

שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם.

For a person has no share in the Torah of Moshe Rabbeinu unless he believes that all **our** affairs and **our** experiences are miracles, that there is no element of nature and “the ordinary course of the world” in them at all.

13. Rambam, Hilchos Teshuvah 5:5

...שקדוש ברוך הוא אינו יודע מדעה שהיא חוץ ממנו כבני אדם שהם ידעוהם שנים. אלא הוא יתעלה שמו ודעתו אקד ואין דעתו של אדם יכולה להשיג דבר זה על בריו. וכשם שאין כח באדם להשיג ולמצא אמתת הבורא...

...The Holy One, blessed be He, does not know with a knowledge that is external from Him as do men, whose knowledge and selves are two [different entities]. Rather, He, may His name be praised, and His knowledge are one. Human knowledge cannot comprehend this concept in its entirety for just as it is beyond the potential of man to comprehend and conceive the essential nature of the Creator...

14. Rabbi Yaakov of Izhbitz, Introduction to Beis Yaakov on the Torah

In truth, from Hashem’s perspective, everything is subject to individual supervision in order to bring about His intended goals. It is only from the Creation’s perspective that one receives *hashgachah* in accordance with his ability to receive; from Hashem’s point of view, there is no difference.

15. Rabbi Asher Weiss, *On Emunah and Bitachon*, p. 70

...it appears that upon analyzing the essence of Divine *hashgachah*, we find that it can be divided into three categories:

1. *Hashgachah* of knowledge and awareness
2. *Hashgachah* as a form of reward
3. Protective *hashgachah*